

Воробей С.А.
здобувач освітньо-кваліфікаційного рівня магістр
за спеціальністю «Публічне управління та адміністрування»
Науковий керівник: **Дика О.С.**
кандидат економічних наук, доцент
Державний університет «Житомирська політехніка»

ДЕРЖАВНІ ЦІЛЬОВІ ПРОГРАМИ ЯК МЕХАНІЗМ РОЗВ'ЯЗАННЯ ВАЖЛИВИХ ПРОБЛЕМ ДЕРЖАВИ

Сучасна система управління розвитком вимагає істотної модернізації на основі впровадження нових методів планування. Державні цільові програми є комплексом взаємопов'язаних завдань і заходів, які спрямовані на розв'язання найважливіших проблем розвитку держави та відіграють ключову роль у забезпеченні сталого розвитку країни [3].

Метою розроблення державних цільових програм є перш за все сприяння реалізації державної політики на пріоритетних напрямках розвитку держави, окремих галузей економіки та адміністративно-територіальних одиниць; забезпечення концентрації фінансових, матеріально-технічних, інших ресурсів, виробничого та науково-технічного потенціалу, а також координації діяльності центральних і місцевих органів виконавчої влади, підприємств, установ та організацій для розв'язання найважливіших проблем [2; 3].

Для держави цільова програма виступає важелем регулювання соціально-економічного розвитку і поєднує в собі принципи бюджетування, орієнтованого на результат та цільового підходу, це перш за все: комплексність та системність у вирішенні поставлених завдань; зазначений (граничний) характер планування; визначення обсягів фінансування залежно від бажаних результатів; аналіз програм по критеріям ефективності під час виконання програм; прозорість порядку формування програми [8; 11].

Закон України «Про державні цільові програми» регулює питання створення, реалізації та контролю державних цільових програм в Україні. Цей закон визначає правові та організаційні основи розробки, затвердження, виконання та оцінки державних цільових програм, які спрямовані на вирішення важливих соціально-економічних проблем і досягнення стратегічних цілей

державної політики. Закон України «Про місцеве самоврядування в Україні» забезпечує правові та організаційні основи для ефективного планування, реалізації та контролю державних цільових програм. Він сприяє підвищенню ефективності державного управління, прозорості використання бюджетних коштів та досягненню стратегічних цілей державної політики [4; 5].

Концепція державної цільової програми є ключовим документом, що визначає основні напрямки та підходи до вирішення важливих соціально-економічних проблем. Вона забезпечує чітке планування та координацію дій, сприяє ефективному використанню ресурсів та досягненню встановлених цілей [9].

Основні проблеми, пов'язані з реалізацією державних цільових програм в Україні, можна розділити на кілька категорій: 1) недостатнє фінансування та неефективне використання коштів; 2) низька якість управління та координації; 3) проблеми планування та стратегічного бачення; 4) соціально-економічні та політичні виклики; 5) технічні та інноваційні проблеми [2; 6; 10].

З огляду на необхідність повоєнної перебудови країни, державні цільові програми стануть важливим інструментом для досягнення стратегічних цілей розвитку, а саме: *стратегічної орієнтації* (цільові програми дозволяють державі чітко визначати пріоритети в розвитку, спрямовуючи ресурси на найважливіші напрямки економіки, соціального розвитку, інфраструктури та інших секторів); *ефективного використання ресурсів* (програми сприяють оптимізації бюджетних витрат шляхом концентрації фінансових ресурсів на конкретні завдання та проєкти, що мають стратегічне значення для країни); *стимулювання інвестицій* (програми забезпечують сприятливе середовище для інвестування в ключові галузі економіки, що сприяє зростанню конкурентоспроможності країни та поліпшенню життєвого рівня населення); *модернізації інфраструктури* (цільові програми підтримують розвиток інфраструктурних проєктів, таких як транспортні мережі, енергетика, комунікації тощо, що є важливим для економічного зростання та підвищення життєвого комфорту громадян); *соціальної справедливості і зростання якості життя* (програми зумовлюють зменшення соціальних розбіжностей, підвищенню доступності освіти, охорони

здоров'я та інших соціальних послуг, що сприяє зростанню якості життя всього населення) [1; 6; 10].

Отже, державні цільові програми - це взаємопов'язані завдання та заходи, які спрямовані на розв'язання найважливіших проблем щодо розвитку держави. Метою розроблення державних цільових програм є сприяння реалізації державної політики на пріоритетних напрямках розвитку держави, окремих галузей економіки та адміністративно-територіальних одиниць, а також координації діяльності центральних і місцевих органів виконавчої влади, підприємств, установ та організацій для розв'язання найважливіших проблем. Державні цільові програми необхідні для концентрації ресурсів та координації зусиль задля розв'язання найважливіших загальнодержавних, міжгалузевих і міжрегіональних проблем, які неможливо вирішити поточними методами, реалізуючи пріоритети державної політики в таких сферах, як економіка, соціальний захист (пенсії, безробіття), охорона здоров'я та безпека, що потребує цільового фінансування та управління. Вони забезпечують фокус на стратегічних цілях, залучаючи всі рівні влади та інституції.

Список використаних джерел

1. Грубляк О. Основні вектори змін місцевих бюджетів у контексті бюджетної децентралізації та воєнного стану. Галицький економічний вісник. 2023. № 1. С. 59–67. DOI: https://doi.org/10.33108/galicianvisnyk_tntu2023.01.059
2. Державна служба статистики України. URL: <https://www.ukrstat.gov.ua/pdf>
3. Державні цільові програми. Міністерство економіки України. URL: <https://me.gov.ua/Documents/List?lang=uk-UA&tag=DerzhavniTsiloviProgrami>
4. Закон України «Про державні цільові програми» від 18.03.2004 р. № 1621-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1621-15#Text>
5. Закон України «Про місцеве самоврядування в Україні» від 21.05.1997 р. (зі змінами) № 280/97-ВР. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/280/97-вр#Text>
6. Іванько К.О., Мовчан Т. В. Розвиток територіальної громади та особливості антикризового управління. Сучасні тенденції розвитку геодезії,

землеустрою та природокористування: матеріали Міжнародної науково-практичної конференції (м. Одеса, 15–16 червня 2022 р.). Одеса, 2022. С. 48–52. URL: <http://lib.osau.edu.ua/jspui/bitstream/123456789/4017/1/Мовчан%20Т..pdf>

7. Кузькін Є. Ю. Оцінка бюджетного потенціалу регіонів в умовах фінансової децентралізації. Ефективна економіка. 2018. № 9. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=7152>

8. Місцеві бюджети. Open Budget. URL: <https://openbudget.gov.ua/local-budget?id=0753300000>

9. Моніторинг процесу децентралізації влади та реформування місцевого самоврядування. Децентралізація. URL: <https://decentralization.ua/mainmonitoring>

10. Павлов В. І. Політика регіонального розвитку в умовах ринкової трансформації (теоретико-методологічні аспекти та механізми реалізації) : монографія. Луцьк. Надстрир'я, 2000. 580 с.

11. Фінансування цільових програм: бюджетні пріоритети міських громад Харківщини на 2024 рік. Громадський простір. 15.02.2024. URL: <http://surl>.